

คำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข

เรื่อง แนวทางควบคุมการประกอบกิจการ การผลิต สะสม หรือขนส่งด้านหิน พ.ศ. ๒๕๖๐

ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๑๒ (๔) กำหนดให้การประกอบกิจการ การผลิต สะสม หรือขนส่งด้านหิน หรือ ถ่านโค้ก เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น คณะกรรมการสาธารณสุขในคราวการประชุมครั้งที่ ๑๐๔-๕/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีมติให้ออกคำแนะนำเรื่อง การผลิต สะสม หรือขนส่งด้านหิน เพื่อควบคุมดูแลมิให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ และสถานะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐(๓) แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ คณะกรรมการสาธารณสุข จึงออกคำแนะนำต่อราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในคำแนะนำนี้

“สถานประกอบกิจการ” หมายถึง สถานที่ที่ทำการผลิต การสะสม หรือการขนส่งด้านหิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการเก็บสะสมด้านหินเพื่อเป็นเชื้อเพลิงหรือวัตถุดิบสำหรับการประกอบกิจการหลักของสถานประกอบกิจการ

“การผลิต” หมายถึง การตัดแยกขนาดด้านหิน การบดย่อยด้านหิน หรือแปรรูปด้านหินเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง

“การสะสม” หมายถึง การกองเก็บสะสมด้านหินทั้งภายในอาคารและการกองกลางแจ้ง

“การขนส่ง” หมายถึง การขนส่งด้านหินจากสถานประกอบกิจการเพื่อจำหน่าย

ข้อ ๒ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ตั้ง

สถานประกอบกิจการตั้งอยู่ห่างจากชุมชน ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งจะต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ความในวรรคแรก ไม่ใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่เป็นโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพและเหตุรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณ

ใกล้เคียงอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๓ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางเสียง

มีการป้องกัน ควบคุมมลพิษทางอากาศและเสียงจากการประกอบกิจการ เพื่อไม่ให้เกินเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๓.๑ จัดให้มีเขตกันชน (Buffer zone) โดยรอบสถานประกอบกิจการ เช่น แนวคันดิน แนวกำแพงหรือสแลนกันลม ร่วมกับการปลูกไม้ยืนต้น โดยให้มีความสูงเพียงพอที่จะป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

๓.๒ จัดให้มีรถบรรทุกน้ำสำหรับฉีดพรมน้ำและล้างทำความสะอาดถนนภายในสถานประกอบกิจการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีปริมาณน้ำสำรองอย่างเพียงพอ

๓.๓ จัดให้มีระบบสเปรย์น้ำชนิดฝอย หรือการฉีดพ่นละอองหรือพรมด้วยน้ำหรือสารอื่นใดที่ช่วยยึดการเกาะตัวของฝุ่นละอองในบริเวณการผลิต กองสะสมด้านหินและโดยรอบสถานประกอบกิจการ พร้อมทั้งจัดให้มีตารางเวลาและดำเนินการสเปรย์หรือฉีดพรมด้วยน้ำอย่างสม่ำเสมอตลอดเวลาที่มีการประกอบกิจการ ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีปริมาณน้ำสำรองอย่างเพียงพอ

๓.๔ การผลิตและการสะสมถ่านหินในอาคาร ต้องจัดให้มีระบบระบายอากาศที่เหมาะสม กรณี การผลิตต้องติดตั้งระบบบำบัดมลพิษทางอากาศหรืออุปกรณ์ดักจับฝุ่นละอองที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและลดการสะสมความร้อนภายในอาคาร

๓.๕ การสะสมถ่านหินกลางแจ้ง

๑) จัดให้มีแนวกำแพงหรือผนังหรือวิธีการอื่นใด เพื่อชะลอความเร็วและเปลี่ยนทิศทางลม ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น กำแพงเปลี่ยนทิศทางลม โดยติดตั้งบริเวณกองถ่านหินอย่างน้อย ๒ ด้าน ให้ค้ำบังถึงทิศทางลมที่พัดมายังกองถ่านหินเป็นหลัก และต้องมีระดับความสูงไม่น้อยกว่าความสูงของกองสะสมถ่านหิน

๒) มีการปิดคลุมกองสะสมถ่านหินในส่วนที่ไม่มีการขนถ่ายหรือเคลื่อนย้ายด้วยผ้าใบหรือวัสดุอื่นใดที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง

๓) การสะสมถ่านหินแต่ละกอง ต้องมีการควบคุมปริมาณ ระดับความสูง และระยะเวลาการสะสมให้เหมาะสม เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองและป้องกันการลุกไหม้ของถ่านหิน

๓.๖ การขนส่งถ่านหินด้วยรถบรรทุก

๑) จัดให้มีสถานที่หรือบริเวณสำหรับล้างทำความสะอาดรถบรรทุกและล้อรถ และควบคุมให้มีการล้างทำความสะอาดก่อนออกจากสถานประกอบกิจการ

๒) จัดให้มีสถานที่หรือบริเวณสำหรับการปิดคลุมรถบรรทุกพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น นั่งร้าน และจัดให้มีผ้าใบหรือวัสดุปิดคลุมรถบรรทุกให้มีมิดชิดทุกคันก่อนออกจากสถานประกอบกิจการ เพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายหรือตกหล่นของถ่านหินระหว่างขนส่ง

๓) มีมาตรการควบคุมความเร็วของรถบรรทุกถ่านหิน โดยจำกัดระดับความเร็วไม่เกิน ๓๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ขณะวิ่งผ่านชุมชนโดยรอบสถานประกอบกิจการ และไม่เกิน ๒๕ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ขณะวิ่งภายในสถานประกอบกิจการ

๔) จัดให้มีพื้นที่สำหรับจอดรถบรรทุกที่เพียงพอสำหรับการประกอบกิจการ และมีการตรวจสอบสภาพหรือการซ่อมบำรุงรถบรรทุกอย่างสม่ำเสมอ

ทั้งนี้ การควบคุมระดับฝุ่นละอองให้เป็นไปตามมาตรฐานดังนี้ ปริมาณฝุ่นละอองในบรรยากาศโดยทั่วไปแนวเขตรั้วสถานประกอบกิจการ ต้องมีปริมาณฝุ่นละอองรวม (TSP) เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ไม่เกิน ๐.๓๓๐ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) ไม่เกิน ๐.๑๒๐ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) ไม่เกิน ๐.๐๕๐ มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ข้อ ๔ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะสถานประกอบกิจการ และการสุขาภิบาล

๔.๑ สถานประกอบกิจการที่มีอาคารต้องเป็นอาคารที่มีความมั่นคง แข็งแรง และเหมาะสมที่จะประกอบกิจการที่ขออนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ทางหนีไฟ บันไดหนีไฟ หรือทางออกฉุกเฉินให้มีลักษณะตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ต้องไม่มีสิ่งกีดขวาง มีแสงสว่างเพียงพอและมีป้ายหรือเครื่องหมายแสดงชัดเจน โดยทางหนีไฟ บันไดหนีไฟ หรือทางออกฉุกเฉินต้องมีไฟส่องสว่างฉุกเฉินเมื่อระบบไฟฟ้าปกติขัดข้อง

๔.๒ การสะสมถ่านหินกลางแจ้ง พื้นต้องทำด้วยคอนกรีต หรือลาดยาง หรือวัสดุอื่นใดที่ถาวร และมีรางระบายน้ำ สามารถป้องกันการซึมผ่านของน้ำชะถ่านหินลงสู่พื้นดินได้

๔.๓ มีการแบ่งพื้นที่ดำเนินกิจการแต่ละส่วนอย่างเหมาะสม และปลอดภัย

๔.๔ ถนนภายในสถานประกอบกิจการ ต้องเป็นถนนคอนกรีต หรือถนนลาดยาง หรือทำด้วยวัสดุอื่นใดที่แข็งแรง อยู่ในสภาพดี เหมาะสม ปลอดภัย และทำความสะอาดง่าย พร้อมทั้งมีระบบระบายน้ำที่ดี

๔.๕ ทำความสะอาด และบำรุงรักษาอาคาร รวมทั้งพื้นที่ใช้สอยอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ

๔.๖ จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วม และอ่างล้างมือพร้อมสบู่ ตามแบบและจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ต้องมีการดูแลรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำทุกวัน

๔.๗ จัดให้มีน้ำดื่มสะอาดที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์คุณภาพน้ำบริโภคของกรมอนามัย สำหรับผู้ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอทุกวัน รวมทั้งจัดให้มีภาชนะรองรับน้ำดื่มที่สะอาดและปราศจากสิ่งปนเปื้อนที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และสถานที่ตั้งน้ำดื่มและลักษณะการนำน้ำมาดื่มต้องไม่เกิดการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรกหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ข้อ ๕ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย มูลฝอย และของเสียอันตราย

๕.๑ จัดให้มีรางระบายน้ำโดยรอบกองสะสมถ่านหิน เพื่อรวบรวมน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัด หรือปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียจากการประกอบกิจการ

๕.๒ มีการบำบัดหรือการปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียจากการประกอบกิจการ รวมถึงน้ำชะล้างจากลานกองถ่านหิน ก่อนระบายสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทั้งตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และต้องดูแลทางระบายน้ำไม่ให้อุดตัน

๕.๓ จัดให้มีภาชนะบรรจุ หรือภาชนะรองรับที่เหมาะสมและเพียงพอกับประเภทและปริมาณของมูลฝอย รวมทั้งมีการทำความสะอาดภาชนะบรรจุหรือภาชนะรองรับ และบริเวณที่เก็บภาชนะนั้นอยู่เสมอ

๕.๔ กรณีที่มีมูลฝอยที่ปนเปื้อนสารพิษ หรือวัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๖ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๖.๑ จัดให้มีแสงสว่างภายในสถานประกอบกิจการที่เพียงพอตามลักษณะงาน ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๒ มีการควบคุมปริมาณฝุ่นละอองและระดับเสียงภายในสถานประกอบกิจการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๓ จัดให้มีระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานประกอบกิจการ และการฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖.๔ มีการควบคุมมิให้เกิดประกายไฟ เพื่อป้องกันการติดไฟหรือการระเบิดของฝุ่นถ่านหิน บริเวณการผลิตหรือกองสะสมถ่านหิน เช่น ป้องกันการเกิดประกายไฟจากเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือสวิทช์ไฟ ห้ามสูบบุหรี่ บริเวณกองสะสมถ่านหินหรือในขณะที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

๖.๕ จัดให้มีมาตรการ วิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติ เพื่อป้องกันและควบคุมการลุกไหม้ที่เกิดขึ้นเองของถ่านหิน เช่น มีการตรวจสอบการคุตัวหรือลุกไหม้ของถ่านหินอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดให้มีพนักงานตรวจตรา หรือจัดให้มีเครื่องวัดอุณหภูมิหรือติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับความร้อน เพื่อเฝ้าระวังการลุกไหม้ที่เกิดขึ้นเองของถ่านหิน

๖.๖ จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ให้เพียงพอและเหมาะสมตามลักษณะงาน เช่น หน้ากากป้องกันฝุ่นละออง แวนตาป้องกันฝุ่นละออง ครอบหูลดเสียงและปลั๊กลดเสียง ถุงมือ รองเท้าบูท หมวกนิรภัย เป็นต้น และจัดให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้ และการ

บำรุงรักษาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ทั้งนี้ต้องมีมาตรการในการควบคุมให้ผู้ปฏิบัติงานสวมใส่
อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลตลอดเวลาการปฏิบัติงาน

๖.๗ จัดให้มีคู่มือหรือเอกสารที่แสดงขั้นตอนการทำงานที่ปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
และจัดเก็บให้เป็นสัดส่วน ณ จุดปฏิบัติงาน ในที่เปิดเผยและเรียกดูได้ง่าย

ข้อ ๗ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน

๗.๑ จัดให้มีการตรวจสุขภาพผู้ปฏิบัติงาน ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัย อาชีวอนามัย
และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

๗.๒ ผู้ปฏิบัติงานได้รับการอบรมหรือให้ความรู้ก่อนเข้าปฏิบัติงาน เช่น ขั้นตอนหรือทักษะ
การปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย สุขอนามัยส่วนบุคคล และวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อได้รับบาดเจ็บจากการ
ทำงาน เป็นต้น พร้อมทั้งมีการบันทึกผลของการอบรมทุกครั้ง

๗.๓ กรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน ต้องมีการดูแลผู้ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย รวมถึงมีการส่งต่อ
ผู้ป่วยได้ทันที

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์

๘.๑ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ รวมถึงสวิตช์และสายไฟต่างๆ ต้องติดตั้ง
หรือจัดเก็บอย่างเป็นสัดส่วน เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี

๘.๒ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ที่มีส่วนที่เป็นอันตราย ต้องมีครอบป้องกันอันตราย

๘.๓ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่เปลือกนอกเป็นโลหะ จะต้องติดตั้ง
อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าที่ได้มาตรฐาน เช่น สายดิน และเครื่องตัดไฟรั่ว เป็นต้น

๘.๔ การเดินสายไฟ ต้องเดินสายไฟให้เรียบร้อย หรือเดินในท่อร้อยสาย

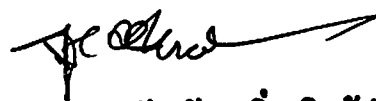
๘.๕ เครื่องจักร เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ต้องได้รับการตรวจตราเป็นประจำ หากพบ
การชำรุด ต้องดำเนินการซ่อมแซมและแก้ไข พร้อมทั้งต้องมีป้ายหรือสัญญาณเตือนกรณีเครื่องจักรชำรุดหรือ
ขัดข้อง เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ ๙ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันเหตุรำคาญ

จัดให้มีมาตรการ วิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติ เพื่อป้องกันปัญหาเหตุรำคาญที่อาจส่งผล
กระทบต่อสุขภาพและสภาพความเป็นอยู่โดยปกติแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง

ข้อ ๑๐ กรณีราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมการประกอบกิจการ
การผลิต สะสม หรือขนส่งผ่านหินแล้ว ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และประชุมชี้แจงข้อกำหนดของท้องถิ่น
ดังกล่าว เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบทั่วกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายสุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการสาธารณสุข